

1891-03-13

AFSENDER

Johanne Christine Larsen

MODTAGER

Laura Warberg

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Da

Dateringsbegrundelse:

Datoen er skrevet øverst s. 1

Generel kommentar:

Ellen Sawyer, f. Warberg, var en kort tid i huset hos Havemanns i Hamburg. Hun blev sendt hjem, da ægteparret ikke fandt hende dygtig nok til husarbejdet.

Munter var en hund.

Spleis, Jakobsens og deres unge pige, Lønner, Grohmann og Gretchen kendes ikke.

Afsendersted:

Hamburg, 2, Eppendorferweg 15

Afsenderinfo (lakstempel, adresse m.m.):

Adressen er skrevet øverst s. 1

Omtalte personer:

Ludwig Beethoven

Frédéric Chopin

Frantisch Dusek

Henrik Havemann

Rebecca Havemann

Pauline Hirschsprung

Felix Mendelssohn

Wolfgang Mozart

Adelheyde Syberg

Hempel Syberg

Albrecht Warberg

Arkivplacering:

Kerteminde Egns- og Byhistoriske

Arkiv, BB1581

Trykt udgave:

Nej

Proveniens:

Testamentarisk gave til Østfyns

Museer fra Laura Warberg Petersen

DOKUMENTINDHOLD

Ellen Sawyer fik 12 tykke breve til sin fødselsdag. De mødte om aftenen Leth, og han spillede fløjte sammen med Ellen på klaver. Ellen er glad for sin klaverlærer, men han giver mange lektier.

Laura Warberg har skrevet til Ellen, at hun skal finde noget arbejde, når hun kommer hjem. Ellen vil helst have tegneundervisning, men hun ved godt, at forældrene ikke har råd til at have flere døtre boende i København.

Ellen m.fl. har været på en lang gåtur i sneen langs Alster. En dag var de forbi Zoo og igennem Botanisk Have. Ellen vil gerne tegne på disse lokaliteter. En anden dag kom Ellen forbi Sct. Petri Kirke, hvor der var bryllup og dejlig musik. Aftenen før var Ellen til Wasserpantomime i Cirkus Busch.

Om aftenen er der tit gæster hos Havemanns, og de vil gerne have, at Ellen spiller for dem. Hun bryder sig ikke om det, fordi de snakker imens og hæver stemmerne, når hun spiller forte.

Det går ikke godt med madlavningen. For eksempel kan Ellen ikke finde ud af at lave melboller.

Ellen har strikket en uldtrøje og syet en buffetdug til Fru Havemann. Den unge pige i huset, Gretchen, er ikke meget værd.

TRANSSKRIFTION

Eppendorferweg 15 II

Mandag 13de Marts -91

Kære Mor!

Nu burde jeg jo have en hel Masse at skrive til dig om, men jeg ved egentlig ikke, hvad det skal være vi ere nemlig meget stilfærdige i denne Tid, Kaptajnen er væk, - vi "bomler" ikke saa meget, men Tiden er alligevel fuldt optaget, vi kan knap faa den til at slaa til. -

Tak for dit Brev til min Fødselsdag, og vil du takke Fader mange Gange for hans Brev - opførte Munter saa en "lille Formiddagstudekoncert?" - Jeg fik 12 lange tykke Breve til min Fødselsdag, bl.a. et langt et fra Spleis, med indlagt Portræt, glimrende, af ham selv. - Vil du takke Tante Minni mange Gange for hendes Brev. -

Jeg blev hædret med fin Middagsmad og god Rødvín. - Om Aftenen havde vi tænkt at gaa i Kirke, men da vi gik ned af Trappen, mødte vi Leth, sammen med med sin Fløjte, saa vendte vi om og, og spillede sammen i samfulde 2½ Time, det gik rigtig pænt, og naar vi har øvet os lidt, vil det blive storartet, tror jeg - d.v.s. der er "Skidt i Fløjten", den spiller falsk men han skal med det første have en ny. - Jeg er mere og mere tilfreds med

min Spillelærer, han kommer i Morgen og vil da bringe med en Vals af Chopin og Frühling Lied af Mendelsohn – om 6 Uger skal jeg spille Maaneskinssonaten af Bethoven – har han sagt. – Han er vist meget dygtig, men han giver mig en Masse for – til i Morgen har jeg f. Eks. 11 Scalaer, Etuder, et Utal af Øvelser, en Sonate af Bethoven en af Mozart, en af Dusek, saa du kan tænke jeg har travlt i de 2 Timer, jeg øver mig om Dagen. – Jeg er uhyre tilfreds med de 12 Timer, og tænkte nok det maatte være en Misforstaaelse med 24 – det er jo allerede en farlig Masse Penge til det. Du skriver, at naar jeg kommer hjem, skal jeg vel til at tage fat paa noget at arbejde med af en eller anden Slags. Ja det er du Ret i, og jeg skal nok hænge dygtig i, saafremt det bliver noget. Jeg kan og har Ævne til, jeg vil naturligvis helst til Tegningen, naar jeg kan blive anbragt ved det, men det er naturligvis ikke let at finde paa, paa Landet har man jo ikke Brug for den Slags, og I har ikke Lyst til at holde en Datter til i Kbnhavn, Døtre ere dyre – især naar de blive sat i en By – men som sagt, om I kan finde mig en Beskæftigelse hvor man tjener Penge, saa skal jeg nok tage godt fat og slide godt i det, bruge mine Kræfter og gøre jer Ære. –

Vi ere netop komne trætte og udasede hjem fra en lang, lang Tur, vi har været rundt inde i Byen, forbi Børsen netop som de kom ud derfra, sikken en Mylder, så har vi været henne Hotel d'Europe, hvor vi vare til Bal, gaaet langs med Alsteren, du kan tro der er smukt. Her har vi haft Vinter de sidste Dage, Alsteren var tillagt og der ligger c 1 Fod Sne i Dag er det Tø og et gruligt Søle. – Det er næsten hver Dag vi gaar saa lange Ture, en Dag gik vi ud paa Lykke og fromme og kom saa forbi Zoologisk Have og ud gennem Botanisk Have, hvor der er ganske henrivende smukt og jeg fandt mig nogle nydelige Motiver. Her bliver mange Steder omkring i Anlægene, hvor jeg kan tegne. I de sidste Dage har jeg malet fra Vinduerne. Der er en Have ud for Køkkenvinduerne med nogle store Bygninger bag ved. –

En anden Dag begav vi os ud og skulde gaa en rigtig lang Tur, men vi forvildede os i et stort Anlæg og fandt pludselig os selv i Frucht Allé ved Sct Petrikirke, som er 5 Min. Gang herfra. – Saa opdagede vi at Kirkedøren stod aaben og der stod nogle Dreng. Vi tænkte, der maatte være noget løs og gik derind. Der var et stort Bryllup, som vi overværede i al Højtidelighed, Talen forstod vi ikke, men der var saadan en dejlig Musik og 2 stemmig Sang, det var det bedste af det. – I Aftes vare vi i Cirkus Busch og morede os aldeles storartet, Leth kom og tog os med – det var brilliant – Wasserpantomine, det samme som Tante Minni og Onkel Syberg saa i Kbh i Sommer, kun var det vist mere storartet her. Du kan tænke dig, der blev sluppen Ænder Svaner og Sælhunde ud i Vandet, Ludvig d. 14 sejlede omkring i en lille Baad og spillede paa Luth, hvert

Øjeblik plaskede der Herrer, Damer og Heste omkring – det var Gru at se. – Vi har haft et lille "Party" her en Aften. – Vi havde bedt den unge Pige henne hos Jakobsens, samt en svensk Kaptajn Lønner, som vi ogsaa har set derhenne, - Fru Jakobsen kom uventet med og Hr Jakobsen kom og ["kom og" indsat over linien] hentede hende Klk c 8. Vi havde det meget gemytligt, drak allesammen hver en Snaps til Aftensmaden, og Cognactoddy om Aftenen. Jeg blev den Aften som altid meget indtrængende bedt om at spille men jeg holder slet ikke af det, for Sluddereren gaar aldrig saa lystig som naar jeg spiller forte, saa bliver der bare talt lidt højere, og jeg ved ikke noget mere irriterende. – Paa Torsdag Aften er vi bedt hen til Grohmanns, Fru Grohmann var var her en lille Visit i Gaar Form. og inviterede os. - -

Madlavningen gaar det kun saa som saa med – vi har lavet Melboller, dog ikke efter den nye Kartoffelmelopskrift, men efter Kogebogen og som vi gør det hjemme, men de vil ikke lykkes, og vi ere nu saa kede af dem, saa vi kun kan se dem. En Gang bleve de saa haarde som Sten, en anden Gang syntes vi da at de vare brilliant, men da Kaptajnen smagte dem erklærede, han at de vare slet ikke kogte, vi kom i saadan en Latter over vores spildte Møje, at Kaptajnen var lige ved at blive gal. – Æbleskiver og Pandekager faae vi tit, jeg laver dem altid, og har næsten naaet Virtuonstitel i det Stykke. –

Jeg strikkede i Gaar min Uldtrøje færdig og skal nu til mit Tørklæde, jeg var i Dag inde i en Garnbutik, men kunde ikke faa Garn der, jeg haaber jeg kan faa det et andet Sted. – Bufetdugen som jeg syede for Fru Havemann blev rigtig pæn, jeg har ogsaa broderet 2 Navne for hende - (af mig selv) - Fru H. har nemlig stor Respect for hvem der kan sy pænt, og saa vilde jeg selvfølgelig se at indlægge mig lidt Ære der. - Vor Pige Gretchen har vi ingen Glæde af, hun gaar ud hver Fredag og hver 3dj Søndag men er endnu ikke kommen hjem til rigtig Tid, saa kan [resten af brevet mangler]

[Skrevet på tværs øverst s1:]

Husk endelig at skrive om Tante P.

*Dusk endelig
at skrive den
Tante J.*

*Hils
dine
og de
Jensens
Elev*

Oppendørferweg 15te
Mandag 13de Marts
— 91

Hele Mor!

Nu burde jeg jo have en hel
masse at skrive til dig nu, men jeg
ved egentlig ikke, hvad det skal være
i en uendelig meget skuffende i det
nu, tid, Kaptajnen er vak, - i borte
ikke saa meget, men tiden er allige
vel fuldt optaget i han knap saa
den til at skrive til. —

Tak for dit Brev til min
Fødselsdag, og vil du takke Tante
mange. Tante for hans Brev —
opførte minde saa en lille stjerne
dagstudekoncert? — Jeg fik 12 lange
lykke Breve til min Fødselsdag, bl.
a. et langt et fra Spleis, med ind-
lagt Portræt, glimrende, af ham
selv. — Vil glæde takke Tante min
mange Tante for hendes Brev. —
Jeg blev badret med sin midde-
mad og Rødvin. —

Om Aftenen havde vi tænkt at
gaa i Kirke, men da vi gik ned
af trappen, mødte vi Leth, som
med sin Fløjte, saa vendte vi os
spillede sammen i samfulde 2
timer, det gik rigtig pænt, og nu
vi har givet os lidt, vil det blive
stærket, tror jeg - d. s. s. det er
"Skidt i Fløjten", den spiller for
"men han skal med det første
sig en ny. — Jeg er mere og mere
tilfreds med min Spillelære, og
kommer i morgen og vil da bringe
med en Vals af Chopin og et
lied af Mendelssohn — om 6 Uger
skal jeg spille Maueskniisens
af Beethoven — har han sagt. —
et vist meget dygtig, men han
gives mig en Maare for — til
morgen har jeg f. Eks. 11 Scala
Etudier, et Vals af Grieg, en
Sonate af Beethoven, en af Mozarts
en af Durek, saa du kan tænke
jag har travet i de 2 timer, jeg

over mig om Sagen. — Jj er uhyre
tilfreds med de 12 Tunes, og tænke
te nok det maatte vare en rigtig
straelse med 24 — det er jo allerede
en faulig Masse Penge til det.
Du skriver at naar jj kommer
hjem, skal jj vel til at tage fat
paa noget at arbejde med af en
eller anden Slags. Ja det er du
Sik i, og jj skal nok hange dyg-
tig i, saafremt det bliver noget
— jj kan og har Lure til jj vil
naturligvis helst til Oegningen,
— naar jj kan blive ombrengt ved
det, men det er naturligtvis ikke
let at finde paa, paa andet ha-
man jo ikke Brug for den Slag
og I har ikke lyst til at holde
en Satte til i Benham, Ipre
ere dyre — især naar de blive sat
i en By — men som sagt, an-
— I kan finde mig en Beskæftig-
— hvor man tjener Penge, saa skal
jj nok tage godt fat og stide godt

BB 1581
i det, bruge mine Kræfter og
gøre jer Ære. —

Vi ere ude af Kaime
tratte og udvarede hjem fra en
lang, lang tur, vi har været
midt inde i Byen, forbi Østergaards
udløp saa de kom ud derfra, så
kun en hyldest, saa har i været
hjemme Hotel d'Europe, hvor i
være til Pal, gaaet langs med
Alsteren, der kom tro det er smukt,
Her har i haft Vinter i de
sidste Dage, Alsteren var tillagt
og der ligger et God Stue, i Dag er
det To og et grønt Stue. — Det er
vædet hver Dag i gaar saa
lange Stue, en Dag gik i ud paa
Lykke og fromme og kom saa
forbi Zoologisk Have og ud gennem
Botanisk Have, hvor der er
ganske herlige smukt, og jeg
fandt mig nogle uddelte blomster
Her bliver mange Bøder omkring

i Anlagene, hvor jf. kan tegne.
I de sidste Dage har jf. maalt
fra Vinduerne, der er en Have
ud for Køkkenvinduerne med
mange store Styringer og ved. —

En anden Dag begar
i os ud og skulde gaa en rigtig
lang Tur men i forvildede os
i et stort Anlæg, og fandt pludselig
os selv i en trængsel Alle ved det
Christianske som er i Min. Gang
herfra. — Laa opdagede i at Kirke
døren stod aaben og der stod mange
Bøenge. Vi tænkte, det maatte
være meget løs og gik derind. Der
var et stort Bryllup, som i over-
varede i al Høftidélighed, Talen
forstod i ikke, men det var rørende
en dybtlig Musik og 2 stemmer
Sang, det var det bedste af det.
— I Alles vare i i Kirkens
Brusch og varede os aldeles stær-
ket, Leth kom og tog os med —
det var brilliant — Værre.

pantomime, det samme som
 tante Mini og Onkel Lyberg saa
 i Nørh. i Tournes, kun var der
 int mere startet her. Nu kan
 tænke dig, det blev sluppet i
 Tournes og Salhunde ud i Vand
 Andingd. 14 sejlede omkring i
 en lille Baad og spillede paa
 Luth, hvert Øjeblik pjaasede
 der Herrer, Damer og Herte om
 kring - det var Triv at se.
 — Vi har haft et lille Party
 her en Aften. — Vi havde bedt
 den unge Tige henne hos Jakob
 sens, samt en svensk Kaptajn
 Lønnet, som is gaaer har set den
 henne, — en Jakobson kom i ven
 med og har Jakobson ^{kom og} hentede her
 Tek & S. Vi havde det meget
 genlytligt drak allesammen her
 en Snaps til Aftensmaden, og
 Cognacstoddy om Aftenen. Og
 blev den Aften som altid en
 indbringende bedt om at Epil

men j holdes slet ikke af det,
for Gladderu gaar aldrig saa
lystlig som naar j spiller, naar
j spiller kort, saa bliver det
bare talt lidt højere, og j ved
ikke noget mere viterende. —
Paa Onsdag Aften ere j borte hen til
Frohmanns og Frohmanns var
her en lille Viis i Gaas Form. og
minterede os. — —
Madlavningen gaar det kun
saa som saa med — i har lavet
Melboller, dog ikke efter den nye
Kartoffelmelbolskrift, men efter
Kogebogen og som i gør det hjemme,
med de vil ikke lykkes, og i ere
den saa kedde af dem, saa i kug
kan se dem. En Gang bleve de
haarde som Sten, en anden Gang
syntes i da at de vare Brillante
men da Kaptajnen smagte dem
erklærede han at de vare slet
ikke kogte, i kom i saadan en
latter over vores spildte Tunge, at

Kaptajnen var lige ^{Bb 1581} ved at bli-
 gal. — Bleskriver og Panderkager
 i tit, jf laver dem altid, og her
 næsten naaet Virtuositet i
 det Stykke. —
 Jf Strikkede i Gaar min tild
 troe færdig og skal nu til at
 begynde paa mit røde Topklæde
 jf var i Sag inde i en Gam-
 butik, men kunde ikke paa
 Gamder, jf haaber jf kan paa
 det et andet Sted. — Pufstungen
 som jf syede for En Havermand
 blev rigtig paa, jf har ogsaa bro-
 deret 2 Nam for hende — (af mig
 selv) — En H. har nemlig stor
 Respect for hvem der kan sy
 paa, og saa vilde jf selvfølgelig
 se at indlægge mig lidt Der-
 der. — Var Pige Gretchen har i
 ingen Glæde af, hun gaar ud
 hver Fredag og hver 3 og 4 Søndag
 men er endnu ikke kommen
 hjem til rigtig Tid, saa hun